

Slajd 1

„Mikołaj w każdym z nas”

Slajd 2

Zadajemy dzieciom pytanie: Co Wam się kojarzy ze świętami **Bożego Narodzenia**?

Sprawdzamy, czy wiedzą, skąd się wzięła tradycja obchodzenia tych świąt?

Pierwsza wzmianka o Bożym Narodzeniu pochodzi z 354 roku, a zamieszcza ją rzymski kalendarz. W przeszłości funkcjonowały różne były terminy obchodów świąt Bożego Narodzenia. Świętowano w styczniu, marcu, kwietniu, a nawet w maju. Ostatecznie wybrano datę 25 grudnia - dzień przesilenia zimowego. Święty Mikołaj z Miry od bardzo dawna jest on uważany za świętego, który udziela pomocy potrzebującym i jest patronem dzieci. Już tysiąc lat temu w przeddzień święta Mikołaja, zakonnice zostawiały biednym dzieciom prezenty pod drzwiami.

Dla dzieci pewnie interesującą ciekawostką będzie fakt, że święty Mikołaj jest także patronem wytwórców guzików, cukierników i piekarzy, a także marynarzy, gdyż dawniej wierzono, że Mikołaj z Miry podróżuje łodzią i przybywa z południa.

Slajd 3

Pytanie: Jak myślicie, skąd się wzięła tradycja ubierania choinek?

Zwyczaj ubierania choinek narodził się wśród ludów germańskich przeszło 300 lat temu. W dniach przesilenia zimy i nocy zawieszano u sufitu gałązki jemioly, jodły, świerka, sosny jako symbol zwycięstwa dnia nad nocą, światła nad ciemnością.

Slajd 4

Święty Mikołaj – skąd przybył, gdzie mieszka, jaka jest historia starszego pana z siwą i długą brodą? Jak się mówi na Świętego Mikołaja w innych krajach?

Święty Mikołaj to postać autentyczna. Urodzony około 270 roku w Patarze. W młodości wyróżniał się nie tylko pobożnością, ale także wrażliwością na niedolę bliźnich. Po śmierci rodziców, swoim znacznym majątkiem, chętnie dzielił się z potrzebującymi. Wybrany na biskupa podbił sobie serca wiernych nie tylko oddaniem jako duchowny, ale także troskliwością. Cuda, które czynił, przysporzyły mu jeszcze większej chwały.

O popularności św. Mikołaja jeszcze dzisiaj świadczy piękny zwyczaj przebierania ludzi za niego i rozdawanie dzieciom prezentów. W książkach lub filmach odbywa się to w różnych formach: najczęściej Mikołaj przychodzi w przebraniu do domów lub przyjeżdża na saniach.

Obecnie zwyczaj ten jest często łączony z baśniową postacią Świętego Mikołaja. Święty Mikołaj z Laponii to baśniowa postać sympatycznego pana z białą brodą ubranego w czerwony strój. Zamieszkuje wspólnie z grupą elfów Laponię, skąd w okresie Świąt Bożego Narodzenia rozwozi dzieciom prezenty saniami ciągniętymi przez zaprzęg reniferów. W tradycji bizantyjskiej jego odpowiednikiem jest Święty Bazyli, który obdarowuje dzieci 1 stycznia. W Rosji popularny jest Dziadek Mróz i Śnieżynka. Święty Mikołaj utożsamiany jest coraz częściej z Bożym Narodzeniem i świątecznymi prezentami. Zastąpił on w świadomości wielu osób tradycyjny wizerunek Świętego Mikołaja biskupa.

slajd 5

Pytanie: Co to jest Wigilia i w jaki dzień ją obchodzimy?

Wieczera wigilijna przypada na dzień 24 grudnia i rozpoczyna się po zapadnięciu zmroku, gdy na niebie pojawia się pierwsza gwiazda.

Wtedy cała rodzina gromadzi się w jednym pokoju, przy stole nakrytym białym obrusem. Pod nim rozłożone jest siano. Kiedy już wszyscy domownicy staną wokół stołu, najstarsza osoba w rodzinie rozpoczyna modlitwę, odczytuje fragment Pisma św. o narodzinach Jezusa, następnie bierze z talerzyka biały opłatek, podchodzi do każdego, łamie się nim i składa życzenia. W tym dniu wspomina się wszystkich, którzy nie mogą być z nami. To z myślą o zmarłych i o każdym, kto nie ma gdzie spędzić tego wieczoru, leży na stole dodatkowe, puste nakrycie.

Slajd 6

Zapytaj dzieci, jak według nich, przebiegają święta Bożego Narodzenia w innych państwach? Zapytaj, czy ich zdaniem, Boże Narodzenie odbywa się też np. w ciepłej Afryce?

Tradycja obchodów Świąt Bożego Narodzenia jest głęboko zakorzeniona nie tylko w Polsce. Na całym świecie świętuje się narodzenie Jezusa, ale w każdym kraju panują nieco odmienne zwyczaje. Do rozpowszechniania zwyczaju budowania żłóbków i szopek najwięcej przyczynił się św. Franciszek z Asyżu i jego bracia. To on, chcąc przypomnieć narodziny Jezusa, nakazał nanieść do groty siana i przyprowadzić wołu i osła.

Slajd 7

Norwegia

Film „Mikołaj w każdym z nas” zrealizował norweski reżyser Terje Rangnes.

Świętowanie Bożego Narodzenia w Norwegii ma bogatą tradycję i poświęcone jest rodzinie, przyjaciołom, spotkaniom, przyjęciom i dobremu jedzeniu. Dla większości Norwegów najważniejszym dniem ze wszystkich świątecznych dni jest Wigilia 24 grudnia.

Okres Adwentu w grudniu daje przedsmak Świąt Bożego Narodzenia, trwa on cztery tygodnie. Wiele rodzin kultywuje tradycje, np. czytając dzieciom opowieści wigilijne lub obdarowując je kalendarzami adwentowymi z małymi czekoladkami albo małymi prezentami domowej roboty na każdy dzień adwentu.

Wigilia jest świętem rodzinnym. Ok. godz. 17.00 zaczynają bić dzwony w kościołach, obwieszając początek Świąt Bożego Narodzenia. Jeśli chodzi o wieczerzę wigilijną, dania różnią się zależnie od regionu. Głównym daniem mogą więc być: wieprzowe żeberka „ribbe”, suszone żeberka baranie „pinnekjøtt” i dorsz „lutefisk”. Dzieciom podaje się typowo bożenarodzeniowy drink „julebrus” (słodki, gazowany, czerwony napój). Ulubionym deserem jest krem ryżowy „riskrem” lub „multekrem” i „krumkake”. Szczęśliwiec, który znajdzie w swym kremie ukryty migdał, otrzymuje w nagrodę marcepanową świnkę.

Zgodnie z norweską tradycją ludową, w każdym gospodarstwie na wsi mieszka ukryty w stodole gnom. Jeśli gospodarz nie dba odpowiednio o swojego gnoma, może go spotykać z jego strony wiele psot i złośliwości. Dlatego też wielu Norwegów wystawia w Boże Narodzenie dla swojego gnoma miseczkę z kaszką ryżową, suto okraszoną cukrem i cynamonem. Jest wiele odmian gnomów w Norwegii, a jeden z głównych odgrywa podobną rolę, jak Święty Mikołaj w innych krajach. Po wieczerzy wigilijnej wiele rodzin śpiewa wspólnie kolędy, stojąc wokół udekorowanej choinki.

Zaraz potem bożenarodzeniowy gnom lub Św. Mikołaj przynoszą grzecznym dzieciom prezenty. Czas między Wigilią a Nowym Rokiem nazywany jest „romjulen”. 25-go grudnia

odbywa się w kościołach specjalna msza. Jeśli chodzi o jedzenie, głównie przygotowuje się przeróżne dania z ryb, suszonego mięsa, a także specjalne kiełbaski. Dzieci przebierają się za bożonarodzeniowe gnomy i odwiedzają kolejne domy, gdzie śpiewają w progu kolędy, dostając w zamian łakocie. W instytucjach i szkołach organizowane są przyjęcia bożonarodzeniowe z kolędowaniem wokół choinki i poczęstunkiem, składającym się z ciasteczek i bożonarodzeniowych napojów na gorąco.

Quiz: Co znajdują norweskie dzieci w kalendarzach, które otrzymują od rodziców?

- a) małe czekoladki
- b) kredki
- c) wycinanki
- d) figurkę św. Mikołaja

Slajd 8

Hiszpania

W **Hiszpanii** odpowiednikiem opłatka jest chałwa. Przed Bożym Narodzeniem każda rodzina hiszpańska zaopatruje się w nową szopkę.

Wigilijna wieczerza rozpoczyna się po pasterce. Następnie wszyscy wychodzą na ulice oświetlone tysiącami barwnych żarówek, śpiewają kolędy, tańczą i bawią się do rana.

Głównym daniem jest pieczona ryba oraz „ciasto Trzech Króli”, w który zapieka się drobne upominki. Prezenty rozdawane są 6 stycznia w święto Trzech Króli, na pamiątkę darów, które Jezus otrzymał od mędrców ze Wschodu.

Pytanie: Czy wiecie, że w Hiszpanii tuż przed świętami Bożego Narodzenia dzieci opiekują się wesołym kawałkiem drewna?

Wesoły kawałek drewna to tradycja, którą znają hiszpańskie dzieci i od wielu pokoleń jest to jeden z ciekawszych zwyczajów praktykowany w ich domach. Cała zabawa zaczyna się już na początku grudnia, kiedy dzieci wraz z rodzicami wyruszają do lasu na poszukiwanie wcześniej schowanego w zaroślach uśmiechniętego kawałka drewna. Potem na katalońskich dzieciach spoczywa trudne zadanie, muszą dbać o kłodę, jak najlepiej potrafią: drewno przykryte zostaje kocikiem, a dzieci każdego wieczoru zostawiają mu coś do jedzenia, aby nie było głodne.

24 grudnia przychodzi ten długo oczekiwany dzień przez wszystkie dzieci- *caga tíó* po wielu dniach solidnego karmienia postanawia odwdziżyć się swoim pupilom wydając prezenty. Prezenty wyrzucane są spod koca w rytm katalońskiej piosenki, która śpiewana jest przez całą rodzinę, a żeby było jeszcze ciekawiej, to kłoda bita jest energicznie przez dzieci kijami...

Quiz: W Polsce w trakcie kolacji wigilijnej domownicy dzielą się opłatkiem. Zapytaj dzieci, czym dzielą się podczas Wigilii mieszkańcy Hiszpanii? (odpowiedź „d”)

- a) ciastkiem
- b) bananem
- c) pomarańczą

d) chałwą

Slajd 9

Wielka Brytania

W Wielkiej Brytanii wigilijny posiłek zaczyna się w południe w ścisłym gronie rodzinnym. Obiad, bo trudno tu mówić o wieczerzy, składa się z pieczonego indyka i „płonącego puddingu”. Wieczorem w Wigilię angielskie dzieci wywieszają swoje skarpety za drzwi, by nazajutrz rano odnaleźć je wypełnione prezentami. Tu narodził się zwyczaj pocałunków pod jemiolą wiszącą u sufitu.

Taki pocałunek przynosi szczęście i spełnienie życzeń. Londyn jest ojczyzną pierwszych kartek z życzeniami. W 1846 roku Jon Horsley z Anglii zaprojektował pierwszą kartkę świąteczną z napisem „Wesołych Świąt Bożego Narodzenia i Szczęśliwego Nowego Roku”.

Slajd 10

Szwecja

W Szwecji Święta Bożego Narodzenia rozpoczynają się w pierwszą niedzielę Adwentu. Tradycyjna szwedzka uczta składa się z „iutfisk”, czyli rozmoczonej suszonej ryby o dość mdłym smaku. Potem podaje się galaretkę wieprzową, głowiznę i chleb, a na deser pierniczki. Nie stawia się wolnego nakrycia na stole, ale za to odwiedza się samotnych. Szwedzi nie śpiewają kolęd, lecz tańczą wokół choinki.

Slajd 11

Niemcy

W Niemczech Boże Narodzenie obejmuje trzy dni: 24 grudnia – „Wigilię”, pierwszy dzień Świąt Bożego Narodzenia (25 XII) i drugi dzień Świąt Bożego Narodzenia (26 XII). W Wigilię w chrześcijańskich rodzinach zapala się świece na choince i wtedy rozpoczyna się „Gwiazdka” tzw. „Bescherung”. Śpiewa się lub słucha się kolęd i członkowie rodziny obdarowują się wzajemnie prezentami. Dzieciom opowiada się legendę mówiącą, iż prezenty przyniósł Święty Mikołaj lub Dzieciątko Jezus. Prezenty zawsze chowa się do łóżka. Wiele rodzin wynajmuje nawet Mikołaja, którego rolę odgrywają studenci przebrani w kostium.

Quiz: Gdzie niemieckie dzieci znajdują prezenty? (odpowiedź „c”)

- a) pod choinką
- b) na stole
- c) w łóżku
- d) w szafie

Slajd 12

Grecja

Greckie Boże Narodzenie jest spokojnym, uroczystym okresem. Gorący okres rozpoczyna się 6 grudnia w dniu Świętego Mikołaja, kiedy to wszyscy wymieniają się podarunkami i trwa aż do 6 stycznia - święta Trzech Króli. Na dzień przed Bożym Narodzeniem i Nowym Rokiem dzieci śpiewają coś na wzór kolęd, chodząc od domu do domu. Te kolędy mają błogostawić domostwa. Często kolędy te są śpiewane przy akompaniamencie małych metalowych trójkąćików i małych glinianych bębenków. Za śpiew dzieci często nagradzane są słodyczami i suszonymi owocami. Choinki nie są powszechnie używane w Grecji, ważniejsze są przystrojone modele żaglowca. Prezenty są wręczane 1 stycznia.

Obecnie w większych miastach można zobaczyć ulice przystrojone w lampki i dekoracje. Powoli zostaje też przejmowana zachodnia tradycja wysłania kart z życzeniami świątecznymi do przyjaciół i rodziny.

Quiz: Co przystraja się w Grecji w czasie świąt Bożego Narodzenia? (odpowiedź „b”)

- a) choinkę
- b) model żaglowca
- c) ośmiornicę
- d) drzewko oliwne

Slajd 13

Francja

We Francji świąteczną atmosferę wyczuwa się już na kilka tygodni przed Bożym Narodzeniem. Wszystkich opanowuje gorączka zakupów. Właściciele sklepów prześcigają się w pomysłach dekorowania wystaw. Ulice miast przystrojone są kolorowymi lampkami i gwiazdkami.

Święta Bożego Narodzenia pełnią we Francji bardzo ważną rolę. Są to święta rodzinne. Francuzi wręczają sobie ręcznie robione kartki świąteczne oraz kupują prezenty. We Francji, w przeciwieństwie do Polski, nie ma Wigilii, a 25 grudnia Francuzi siadają do wspólnego obiadu. W ten dzień je się indyka nadziewanego kasztanami i pije dużo szampana. We Francji dzieci wierzą, że to mały Jezus przynosi im prezenty, które w wigilijną noc wkłada do bucików ustawionych przy kominku.

Quiz: W Polsce funkcjonuje tradycja wigilijnej kolacji. Czy zwyczaj ten obowiązuje we Francji? (odpowiedź „a”)

- a) nie
- b) tak
- c) nie każdego roku
- d) jeśli spadnie dużo śniegu

Slajd 14

Włochy

We Włoszech Święta Bożego Narodzenia mają tysiącletnią tradycję. Włosi wysyłają wiele kartek z życzeniami do rodziny i przyjaciół. 8 grudnia ubiera się choinkę oraz budowane są żłobki w kościołach. 24 grudnia obchodzona jest Wigilia - uroczysta kolacja, podczas której

jedzone jest typowe włoskie ciastko – „penettone”, a także nugat, migdały i orzechy laskowe. Włosi biorą udział w Pasterce. Prezenty rozdają w czasie Bożego Narodzenia.

Quiz: Jak nazywa się słynne włoskie ciasto jedzone w czasie świąt Bożego Narodzenia? (odpowiedź „a”)

- a) penattone
- b) pączek
- c) szarlotka
- d) jagodzianka

Slajd 15

Stany Zjednoczone

Święta Bożego Narodzenia w Stanach Zjednoczonych ograniczają się tylko do 25 XII. Każda amerykańska rodzina pieczołowicie i z dużym wyprzedzeniem przygotowuje się na ich nadejście. Ulice i domy przystrajane są tysiącem migocących światełek i lampek. W ogródkach i witrynach sklepowych pojawiają się świąteczne dekoracje. Wszędzie rozbrzmiewa dźwięk kolęd, a w powietrzu unosi się zapach choinek. Jedną z ważniejszych tradycji związanych z Bożym Narodzeniem w Stanach Zjednoczonych jest dawanie prezentów - wzajemne obdarowywanie się. W każdym domu pod choinką piętą się prezenty, a ich otwarcie następuje w świąteczny poranek przed śniadaniem. Kulminacyjnym punktem Bożego Narodzenia jest uroczysty obiad, na którym nie może zabraknąć bliższej i dalszej rodziny.

Quiz: Kiedy dzieci w Stanach Zjednoczonych otwierają prezenty? (odpowiedź „d”)

- a) wieczorem
- b) po południu
- c) dwa dni po świętach
- d) o poranku

Slajd 16

Meksyk

W Meksyku już 15 grudnia wieszają pod sufitem „piniatę” - gliniane naczynie wypełnione słodyczami. Pod nią gromadzą się dzieci. Jedno z nich rozbija „piniatę” kijem, co rozpoczyna wyścig w zbieraniu słodyczy. Głównym daniem wigilijnym jest wędzony dorsz z papryką i oliwą oraz małymi grzankami. Podaje się również pieczonego indyka, owoce, słodycze.

Slajd 17

Rosja

We współczesnej Rosji bardziej uroczyste niż Boże Narodzenie, świętowana jest noc z 31 grudnia na 1 stycznia. To czas prezentów, które w Rosji przynoszą Dziadek Mróz i jego

wnuczka Śnieżynka. Boże Narodzenie jest obchodzone po świętach Nowego Roku, 7 stycznia. Rozpoczyna je uroczysta, rodzinna kolacja, czyli Wigilia. Przygotowuje się postne danie z ziaren pszenicy, miodu i kaszy zmieszany z migdałowym lub makowym mlekiem. Do kaszy dodaje się orzechy lub mak. Na rosyjskim stole wigilijnym obowiązkowo powinno znaleźć się 12 dań: m.in. bliny (placki ziemniaczane), ryba i mięsa w galarecie, mięso pieczone i pierniki miodowe.

Do tradycji Świąt Bożego Narodzenia należy m.in. zapalanie świec w oknach i ognisk na ulicach, które mają rozgrzać w zimową, mroźną noc narodzone Dzieciątko. Dzieci z papierowymi gwiazdami i lampionami w rękach pukają do tych domów, w których zapalono świece, aby złożyć życzenia domownikom, zaśpiewać kolędy, a nawet odegrać całe przedstawienia. Gospodarze zapraszają ich do domu, do swojego stołu lub nagradzają świątecznymi smakołykami.

Quiz: Kto przynosi prezenty dzieciom w Rosji?

- a) Mikołaj
- b) Dziadek Mróz
- c) bałwan
- d) skrzat

Slajd 18

Afryka

Święta Bożego Narodzenia są obchodzone są również w Afryce. Spotkanie świąteczne przypomina obchody amerykańskie – rodziny zbierają się na wspólne kolędowanie (a raczej zabawy z towarzyszeniem gwiazdkowych piosenek) i kolację, której ważnym elementem są pieczone mięsowa. W Afryce świętuje się dopiero 7 stycznia, według naszego kalendarza. Ze względu na dość niskie zarobki Afrykańczyków najpopularniejszymi ewentualnymi prezentami świątecznymi są ubrania, środki czystości, jedzenie, a czasem także książki i przybory szkolne.

Świąteczny obiad spożywany jest w gronie rodziny i przyjaciół (Święta są świętem narodowym, tak więc wszyscy mają czas na wizyty i spotkania). W krajach Afryki Wschodniej najpopularniejszym daniem świątecznym jest pieczony kozioł, na południu rodziny udają się na plażę i organizują huczne i wesołe „grillowanie” – tutaj dominuje tradycja jedzenia indyka oraz ciepłego puddingu (budyniu). Wnikliwy obserwator dostrzeże także śnieg na witrynach sklepowych – najczęściej sztuczny puch pokrywa przystrojone gałęzie drzew mango.

Slajd 19

Na koniec zaprosz dzieci do wspólnego śpiewania kolędy.

Slajd 20

„Dzisiaj w Betlejem”

Dzisiaj w Betlejem,
Dzisiaj w Betlejem,
Wesoła nowina,
Że Panna czysta,
Że Panna czysta,
Porodziła Syna.

Chrystus się rodzi,
nas oswobodzi,
Anieli grają,
króle witają,
pasterze śpiewają,
bydlęta klękają,
cuda, cuda ogłaszają.

Maryja Panna, Maryja Panna
Dzieciątko piastuje,
i Józef Święty, i Józef Święty
Ono pielęgnuje.

Chrystus się rodzi,
nas oswobodzi,
Anieli grają,
króle witają,
pasterze śpiewają,
bydlęta klękają,
cuda, cuda ogłaszają.

Choć w stajeneczce, choć w stajeneczce
Panna syna rodzi
Przecież On wkrótce, przecież On wkrótce
ludzi oswobodzi

Chrystus się rodzi,
nas oswobodzi,
Anieli grają,
króle witają,
pasterze śpiewają,
bydlęta klękają,
cuda, cuda ogłaszają.

I Trzej Królowie, i Trzej Królowie
od wschodu przybyli
I dary Panu, i dary Panu
kosztowne złożyli.

Chrystus się rodzi,
nas oswobodzi,
Anieli grają,
króle witają,
pasterze śpiewają,
bydlęta klękają,
cuda, cuda ogłaszają.

Pójdźmy też i my, pójdźmy też i my
przywitać Jezusa
Króla nad królami, Króla nad królami
uwielbić Chrystusa.

Chrystus się rodzi,
nas oswobodzi,
Anieli grają,
króle witają,
pasterze śpiewają,
bydlęta klękają,
cuda, cuda ogłaszają.